

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, —1.—2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol,
Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Al-
cover, Plaça del Palau, 2.A Palma: Llibreria d'En Guasp,
Morey, 6.—Taller d'encuaderna-
cions d'En Francesc Ferrer,
Sta. Eulària, 25.—Llibreria Er-
nest Frau, Brossa.—Llibreria
d'Alomar y Fontdevila Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïreu

Vencis

N'haurem de donar una mica an aqueys anticlericalexos que no s'aturen de fer bellendines demunt es seus paperots, entre'ls quals ja no figura s' in-Justicia perque, com veureu més avall, ja ha aixamplats es potons. ¡Així hu vejem d'ets altres paperots anticlericals an-e qui solem donar ventim! ¡Amèn! Com se suposa que més contents mos farien, si, en lloc d'acabar ets alens, se convertien i feyen obres de cristià. Pero ¡bons están ells per ferne! De totes maneres convé comanarho a Deu que'n fassen; i mentres tant que no'n fan, donemlos vencis ben a ferir! ¡Vaja idò, anticlericalexos, parau ses costelles!

I

En «Gruixadet» gruixat d'estella

Aquest gran terroler posà dia 16 del corrent un enfilay de guitzeries contra noltros demunt es Puput. Dissapte passat teniem composta sa contestació, pero llavò no mos hi va quebre.

La posam avuy. Idò dia 2 del corrent En Gruixadet «gruixat d'estella» mos endressà un enfilay de preguntes, i llavò se queixà perque no li contestàrem a totes, com si noltros estiguésem dispostos a perdre's temps ab toixarrudeses, com e-hu eren casi totes ses preguntes d'En Gruixadet. Mos diu que, com noltros prenguérem LA AURORA per conte nostro, tenia 300 subscriptors a Manacor; com diguérem qu'ara n'hi té uns 200, dedueix que la gent manacorina no està per noltros. Es completament fals que LA AURORA, com noltros la prenguérem per conte nostro, tengués 300 subscriptors de paga, efectius. ¿Com provarà En «Gruixadet» que los tenia? No creym que los haja tenguts, may a dins Manacor. Noltros lo que sabem i porem provar, es que'ts amics que devers es febrer de 1910 s'encarregaren de LA AURORA, hagueren de bestreure unes 500 pesetes per porerla fer anar avant. Comensà llavò sa campanya d'En Revenjoli, i aquells amics mos deyen que sa suscripció aumentava de cada dia ab tal campanya. I com aquells amics la mos entregaren per a Capdany, tenia un 220 subscriptors de paga. Degut a trebays indignes que's feren per matar LA AURORA, se'n anaren 25 subscriptors, pero després en vengueren de nous casi tants com se'n eren anats.—Llavò En Gruixadet té sa poca alatxa d'aficarse a parlar de los de ses Accions que suscrigueren ses (persones «visibles» de Manacor, per «La Gaceta de Mallorca». ¡Diu que «fora de Manacor» «e-hi va!» haver accionista

per més de 50 accions».—Es completament fals. ¡A veure si es capaç En Gruixadet de citar-me cap! ¡Vaja, citaume un per un gust!—I passa més envant aquell tros de «quoniam», fins a dir que des manacorins que suscrigueren «accions de La Gaceta de Mallorca», no n'hi havia «un quern» que fossen «persones visibles» i mos deia a publicar sa llista. Vela-taqui, idò, sa llista des qui, convidats per noltros a Manacor a suscriure «Accions de la Gaceta de Mallorca», en suscrigueren. Sols callarem quant en suscrigué cada un, perque això no fa al cas: Rt. D. Rafel J. Rubi, pre. Rector Arxipreste; Don Juan Amer, advocat; L'amo'n Llorens Caldentey de Ca-N'Eulesa; D. Antoni Bassa, farmacèutic; D. Antoni Bill'loc metge; D. Antoni Bosch, farmacèutic; Mn. Bartomeu Domenge; D. Angel Escalera; D. Jusep Forteza; Mn. Juan Mascaró; D. Bernat Morey; Mn. Juan Aleix Muntaner; Mn. Gaspar Oliver, Vicari; Mn. Aleix Rosselló; D. Bartomeu Tous, advocat; Mn. Antoni Truyols; Mn. Pere Juan Vallespir, Vicari; Mn. Juan Aguiló; D. Jaume Mesquida de Ca'n Roma.—I ara que diguen es lectors manacorins si aqueys vint i un senyors son o no «persones visibles» dins Manacor!—Si teniu ganas jo estúpíd Gruixadet! d'un altre taba boques, ja vos tornareu acostar!

II

Stin-«Justicia» acaba'ts alens, i En J. Moya e-hu dona a ses cames.

Mos asseguren de bona tinta qu'En J. Moya divenres de s'altre setmana va fer a sebre an el Sr. Bal'le que, donades ses circumstancies anormals d'Espanya i haventlo de mester es seus amics an es Continent, suspenia sa publicació des seu periòdic in-Justicia i prenia aygo cap a fora-Mallorca.—No mos vé gens de nou aqueixa suspensió des paperot lerrouxista ni sa fuyta d'En J. Moya. En Revenjoli el desacredità completament davant totes ses persones de cara i uys, fins i tot davant es meteys republicans; i ell ab ses seues .. cosas, que D. Andreu Galmés i Mestre Antoni Amer Garanya ab ses seues respectives fuyes tregueren a la pública vergonya, va fer lo demés davant es partit republicà manacorí, que li tayá 's sayo que's merexia; i ab sa venguda d'aquells lerrouxistes de Barcelona dia 27 d'agost, no acudint més que setze persones a rebrelos a s'estació i una vintena a sentirlos ets enfilays d'infamies i barbaritats que hi havia qu'esperar de tals aliardos,—es republicans de Manacor demostraren que li havien tapat es cap an En J. Moya. Ell meteix hagué de tocar ab ses mans es fracàs engrunador, i es quatre betzols que'l seguien i es dos o

tres betzollissims que'l mantenien, per forsa hagueren de veure es paper ridícul i desayrat qu'estaven tent. Per tot això, s'in-Justicia no tenia més remey que quedar penjada i En J. Moya anarse'n de Manacor i de Mallorca.—Deu fassa que no torn; i que, si may provás de tornar, que no trobi's camí.

III

P'es Mestre ne s'escola layca des republicans de Sóller.

Dia 16 del corrent diguérem que mos assegurava persona de tota confiansa qu'aqueix subjecte que's firma Primet demunt es Puput, que nega que la Sagrada Escripura sia inspirada de Deu, i fa mentider el meteix Deu Esperit Sant, i nega que hi haja Infern i Purgatori, i diu que tant l'Infern com el Purgatori, i tant sa Missa com sa Confessió com totes ses cosas de l'Esglesia, no son més qu'invençions, farses i estafes des capellans; idò bé aqueix subjecte diuen, es qui hu saben, qu'es el Sr. Mestre de s'escola layca des republicans de Sóller. Noltros convidàren aquest senyor a desmentir baix des seu nom i firma una tal cosa, que no era ell qu'escrivia i publicava dement es Puput aquelles senayades d'herejies, infamies i calumnies, indignes de tota persona decent. Aquest senyor, idò, fins avuy no ha tengut a bé obrir sa seua boca, i En Primet ha seguit demunt aquell paper amollant herejies, infamies i calumnies. Per lo meteix noltros d'avuy endevantirarem pe'sa cara del Sr. Mestre de s'escola layca des republicans de Sóller totes ses herejies, infamies i calumnies qu'En Primet entaferrarà demunt es Puput.

Idò sí, aqueix poca-cosa d'En Primet, que diuen qu'es es Mestre de s'escola layca de Sóller,—sensa qu'aqueix e-hu haja desmentit,—com e bon escaravat anticlerical, més brutanxo qu'ets escaravats de bon de veres, rossega per demunt aquell paper una partida de bolles qu'ha anades replegant des femers anticlericals, verbo paperots revolucionaris des Continent contra un frare de Placencia, contra dos Rectors de Sevilla, contra 's Capellans de Valenzuela, atribuint-los indecencies que, si fossen veres, noltros seriem es primers en condemnarles més de cor que no tots ets anticlericals, precisament perque estimam més que sa nostra vida sa Religió Católica, i a tots es qui la deshonren ab ses seues males obres, si estigués ab sa nostra mà, los calsariem ben just. Pero noltros creym que totes aqueixes indecencies que retreu En Primet de frares i capellans, no son més que calumnies desvergonyides. ¿No va retreure ell s'altre dia sa feresta calumnia que's lerrouxistes de Valencia escamparen devers

es mars contra un Rector de Barxeta (de vora Xàtiva), calumnia que noltros apuràrem an es paperot d'En J. Moya? ¿Tal volta aqueix Primet dia 15 i 29 de juliol no va donar per cosa certa que sa Diputació de Barcelona havia presentada an es Tribunal una denuncia contra un capellà sobre una al'lota? Noltros escriguérem a persona autorisada de sa Diputació de Barcelona, i mos contestà a volta de correu qu'era completament fals que aquella Diputació hagués presentada tal denuncia.

Per això, noltros creym que totes ses indecencies que retreu dissapte En Primet contra aquells capellans, i frares no son més que calumnies, perque le hi hem atrapat massa vegades an En Primet ab mentides i calumnies, per creure qu'ell diga ver en cosas de capellans i frares. I hi ha que notar qu'En Primet se'n va a retreure cosas d'enfora: de Murcia, d'Almeria, de Sevilla, de Placencia; a fi de que sia mal de fer porerli apurar sa mentida. ¿Com es que no diu cosas de Mallorca? Si's capellans i frares, an es seu dir, son tan dolents, tan esquinsats, ¿com es que des de Mallorca no'n diu res, anomenantlos p'es seu nom i llinatge, a fi de que's capellans i frares se puguen defensar, o qu'En Primet, si es ver lo que 'ls atribuesca, les pugua deixar an es siti? ¿Que va de messiens que no s'hi atreveix aqueix menja capellans d'En Primet? ¡Hala, Sr. Mestre de s'escola layca des republicans de Sóller, si vos hi arriscau!

IV

Es derrers nombres de s'in-«Justicia»

Foren es de dia 16 i es de dia 23, que només va esser una plana ab unes lletres grosses que deyen que's suspèn s'in-Justicia, que no sortirà mentres no s'alsi sa suspensió de ses Garanties Constitucionals, i que En J. Moya se'n va per feynes an es Continent.—Es nombre de dia 16 sortí molt mostiy. S'hi queixava amargament En J. Moya de que «calumniin» N'Emilianetxo Iglesias, es Majoral d'En Lerroux, aquell valentíssim de sa Setmana Trágica, que's tancà dins Casa-la-Ciutat de Barcelona per que's revolucionaris no'l fessen anar ab ells a fer sa revolució que sempre les havia predicada, i es pobres revolucionaris no'l pogueren trobar en lloc. ¿No es ver qu'està ben lleig a un homo que sempre's demostra tan valent de llengo, anarli a retreure si durant sa Setmana trágica se demostrà tant valent per tancarse i amagarse com un cuc?—Llavò posava's paperot lerrouxista qu'En Canalejas segueix ses petjades d'En Maura ab lo de fer fustellar revolucionaris i en lo de sa guerra de Melilla i en lo de capturar i aufergar ses provatures de revolució

que's fan ara ab so nom de *vagues*. Es de lo més ridícul que's lerrouxistes se'n venguen a dir si En Canalejas segueix ses petjades d'En Maura, allà ont es públic i notori qu'En Lerroux s'entén ab En Canalejas i no deixa fer res an es seus contra's Govern d'En Canalejas; de manera qu'avuy per avuy es caporals, es caps-pares des lerrouxisme están a les ordres des Govern, de sa Monarquia. ¡Quins revolucionaris de l'engán! ¡quins farsants! ¡quina trequelada de poques-vergonyes!—Ademés, provava s'in-Justicia d'espolsarse ses mosques des follet qu'acaba de publicar D. Andreu Galmés, *Política y Deuda Municipal de Manacor*. Se veu que li picaven fort an En J. Moya aquelles mosques, per lo granat que mosquetjava. Lo cert es que aquell follet resulta p'és missatge d'En Lerroux una d'aquelles clotellades que fan pegar de bec.—Acabava's paperot lerrouxista ab un enfilay de mentides. Velestassi: deya que LA AURORA «no volgué sostenir una discussió ordenada ab *Justicia*». Es completament fals; fou s'in-Justicia que hagué d'aguantar catorze mesos boca closa sense tenir alé per contestar una paraula an es centenars de punts de discussió que LA AURORA li movia continuament.—¿Qu'En Revenjoli no volgué discutir públicament ab En J. Moya? Es natural; an En Revenjoli no li haagradat may perdre's temps. ¿Que hauríem aclarit ab una discussió pública? ¿Que hi hauria gonyat En Revenjoli de safalejar En J. Moya ab una discussió pública? Molt poca cosa. En J. Moya vengué a Manacor, no per sostenir discussions públiques de paraula, sino per publicar un periòdic i demunt es periòdic discutir ab qui's presentás. Aquexa discussió per escrit mos presentá ell, i noltros l' acceptárem. Llavó, com se va veure perdut demunt es periòdic, volia anar a sa discussió de paraula. Allò no eren més que escuses de mal pagador. Noltros no sortíem a's mig p'és pler de véncer En J. Moya, sino per defensar devant tot Mallorca sa Relligió contra'ts atacs d'En J. Moya; i això sols e-hu poríem conseguir discutint, no de paraula, sino per escrit, que tot Mallorca mos pogués sentir.—En quant a lo que deya s'in-Justicia que's Vicari General no havia volgut discutir ab *Fray Veritas*, es bo de veure que's Vicari General no havia de devallar a discutir ab cap *frare*, perque no es aqueix es seu alou; i molt manco havia de voler discutir ab un terroler desenfreit que prenía's nom de *frare* sense esserho.

¿S'es vist res més carronya que's paperot lerrouxista, qu'ha aguantat dos anys aquí per deshonra de Manacor? ¿Quin conte més gros n'haurá de donar devant Deu En J. Moya de ses barbaritats, infamies, mentides i calumnies que hi va escriure! Si no té molt de bo ab qualque sant, será fcrest.

V

Sa conjunció de republicans i socialistes ha fets ets ous en-terra

I tant com les hi ha fets, gracies a s'actitut d'En Pauetxo Iglesias i d'En

Sorianetxo. Aqueys dos caporals bufaren an es foc de sa vaga de Bilbao i feren tot quant sabien per moure *vagues* i rebumboris per tot Espanya. Ets altres caps-pares de sa *Conjunció-republicana-socialista* En Melquiades Alvarez, En Perez Galdós, En Pi i Arsuaga, En Salvatella i sobre tot N' Azcarate, dins una reunió que tengueren a Santander, se manifestaren radicalment contraris a sa conducta d' En Pauetxo i d'En Sorianetxo, i sembla que s'hi armaren unes completes de *nyic-i-nyec* de lo més alt de punt. Diuen que ab tal reunió quedá desfeta sa *Conjunció-republicana-socialista*. ¡Deu fassa que sia ver!—També corre la veu qu'En Pauetxo i En Sorianetxo, vcentse abandonats d'ets altres caps-pares de sa *Conjunció*, convidaren En Lerroux per unir-se ab ells i tots plegats fer sa Revolució; pero qu' En Lerroux les doná ses portes p'ets uys, dientlos que, trobantse Espanya així com se troba ab lo des nord d'Àfrica, no era patriòtic ni digne anar a armar revolucions, i qu'ell primer era espanyol que no republicà. Si aqueixa es vera ¡vaja quina sabatada an aquells dos caps-esflorats d'En Pauetxo i d'En Sorianetxo!—També corre la veu qu'ets altres elements conjuncionistes (Perez Galdós, Azcarate, etc.) tenen entaulada una inteligencia ab En Lerroux. Ja hu veurem En Gelat aont se jeurá.

VI

Por d'una carabassa

Se veu que n'ha tenguda En Lerroux de por que no n'hi donassen una de ben grossa a l'Universitat de Granada, aont havia demanat per examinarse de totes ses assignatures de sa carrera de lleys. Ab un examen volia sortir *missèr*. Fa set o vuyt anys que a s'Institut de Figueres va prendre's *Batxiller*. Pero ara li es anat malament, perque ha corregut la veu d'això que volia fer a Granada, i a Madrid fins pensaren de posar un tren per anarhi es seus *admiradors* a veure'l examinar. L'homo s'ha feta por, i no s'hi es acostat devers Granada, i es triquet d'examinarse li es passat.

VII

¡Quina gloria p'és republicans i socialistes!

S'es comprovat que estrangers, francesos, vengueren a moure aqueys rebumboris i conats de revolució qu'acaba d'haverhi dins Espanya. Diuen que de France ¡vengueren uns 25 milions de pessetes, que's repartiren entre's moros des Nort d'Àfrica per que mos investissen a Melilla, i entre Barcelona, Valencia i demés endrets d'Espanya per ferhi sa revolució. ¿Com es francesos tenen tant d'interés de que hi haja revolució dins Espanya i de que's moros se belluguin devers Melilla? ¡Ah! es que's francesos no hu poren pair qu'Espanya haja de tenir res an es nord d'Àfrica; no hu poren aguantar que noltros cresquem a Melilla i tenguem Larache i Alcazarquivir ni cap zona d'influencia an el Marroc; es que'l volen tot per ells an el Marroc. Per això, per impedir qu'Espanya se pu-

ga aguantar an es nord d'Àfrica, envien homos i diners a ses kábiles del Riff i a Espanya per moure rebumboris i revolució. I troben aquí espanyols borts, sense ánima ni vergonya, es socialistes i molts de republicans, que's venen a France, que reben aquells diners, i se presten a moure rebumboris i revolució per capturar Espanya de sostenir an es nord d'Àfrica i devant totes ses altres nacions sa seua dignitat i es seu pervindre. Si, això sou ¡o socialistes! ¡o republicans! instruments d'ets inímics d'Espanya, per afonar Espanya, sa vostra nació, sa vostra Patria! ¡Venuts per afonar sa vostra Patria! ¡Malanats! ¡miserables!

VIII

Glories des republicans i socialistes.

N'han conseguides tot un remell, que deshonraria flus i tot es bandejats de Serra-Morena. Ab aqueys rebumboris que varen moure s'altra setmana, s'acreditaren es republicans, socialistes i anarquistes d'esser trequelades de bandejats i assassins i mestres examinats en s'art de matar i de cometre tot crim, tot delictè.

A Barcelona se citen es noms des republicans que reberen «xees» i alsaren ses candidats, molts de milenars de pessetes, de mans estranjeres, per fer sa revolució.

A Valencia se calcula que per fer sa Revolució se repartiren de mans estranjeres sexanta o setenta mil pessetes. Se mogué's rebumburi p'és carrers de Valencia, i hi hagué dos o tres morts, i moltes dotzenes de ferits.—Es Govern ha hagut de fer tancar s'«Escole Moderna» d'En Ferrer, que tornava funcionar després de haverla feta tancar es Govern conservador l'any 1909 després de sa «setmana trágica».

A Cullera dia 18 ab s'escusa de fer «vaga» s'alsen republicans i revolucionaris. E-hi compareix es Jutge de 1.ª Instancia de Sueca, Sr. Lopez de Rueda ab s'Escrivá i s'Esgotzi per comensar a instruir sa causa que pertocava. Idò bé; es republicans envesten aquells tres funcionaris públics, i los assassinen de sa manera més cruel: a un el tiren an es riu, i fan una coca des cadáveres d'ets altres. E-hi compareixen alguns carabiners; fan foc an es revolucionaris, que al punt e-hu donaren a ses cames. Després e-hi aná tropa, restablintse s'orde i agafantne una bona partida. Ses Autoritats prometen un càstic exemplar.

A Alcira dia 19, ab s'escusa també defer vaga, se mou serevolució: tayén es fils telegrafics, tayen se canonada de ses aygos d'ont beu tota la ciutat; assalten i cremen sa casa des diputat provincial conservador Sr. Bolea; i, tirant de sa teulada cap avall una porta, apleguen un al'lot de 13 anys, i en fan una coca. Sa poca Guardia Civil que hi havia, va sostenir una verdadera batalla ab sos revolucionaris, resultantne una partida de ferits. Llavó hi anaren tropes de Valencia, i es revolucionaris fogiren dins unes muntanyes d'allá devora

També a Carcagent s'hi presenta-

ren uns 2000 vaguistes; altres s'hi aplegaren, i ab escusa de fer «vaga», comensen a ferne de ses seues. Se'n van a sa Casa de la Vila; l'assalten, i se posen a cremar tots es papers que trobaven; anaren an es foc devuyt toms des Registre Civil i des Matrimonis; obriren sa Caixa Municipal, i feren seuvatges deu mil pessetes que hi havia i dos mil de cédules personals. Tayaren es fils des telegraf i alsaren es rails de sa via-férrea. Com s'hi presentaren ses tropes, fogiren.

També ab s'escusa de fer vaga e-hi hagué intents de revolució a Xátiva, a Silla, a Tabernes de Valldigna, a Alberic, a Catarroja. Per tot aqueys pobles tayaren es fils des telegraf i alsaren trossos de sa via-férrea; pero fogiren com ses tropes s'hi entregaren.

A Algemesí, no gayre lluy d'Alcira, es revolucionaris son una minoria de no res; en camvi els carlistes e-hi tenen molta de forsa, i s'oferiren a s'Autoritat per mentenir s'orde i aturar que's revolucionaris d'Alcira entrassen a la població. S'Autoritat e-hu acceptá, i ab un moment e-hi hagué 500 carlistes armats, esperant es revolucionaris d'Alcira, que cregueren prudent no arrambar'shi per res.

A Murcia també ab so pretest de fer «vaga» e-hi hagué rebumboris revolucionaris; pero acabá aviat.

A Bilbao, després de molt de renou i càrregues i descàrregues de ses tropes ab sos vaguistes, s'arribá a acabar sa «vaga», que es estada sa causa de totes ses que se son fetes dins Espanya.

Aquestes «vagues» han motivades una partida de morts i centenars de ferits, obrers i agents de s'Autoritat; i sols Deu sap es milenars i milenars i milenars de pessetes de perjudicis causats a sa classe trebayadora i a sa Nació.

Aquestes ganancies duen es republicans i socialistes a sa classe trebayadora i a tota Espanya. Axò son ses glories des republicans i socialistes.

IX

Es Govern i es complot revolucionari.

Sembla que's Govern per via des Governador de Barcelona ha descubert tot es pla que tenien es revolucionaris per fer sa Revolució dins tot Espanya; i han atrapades ses llistes de tots es compromesos, i hi ha peixos grossos, diuen, de de sa política espanyola; i tenen ses notes des personatges i corporacions de fora d'Espanya que atiaran es foc, i enviaren diners a palades; i saben quins reberen aquexes candidats. I En Canalejas ha fet avinent que, en obrirse ses Corts, e-hu treurá tot devant aquestes, devant tota Espanya, sense amagar res, i ballará es qui ballará; i aixi's veurá si tenia motius es Govern per singlar es revolucionaris i posarlos retgit. Si En Canalejas fa axò, prestará un gros servey a tota Espanya i mereixerá s'enhorabona de tots ets espanyols decentes.

X

S'«Obrer Balear» i es moviment revolucionari.

Se veu que's qui escriuen es paperot socialista, contén ab sa toxarrudesa

des públic que les lletgeix, i que li poren fer creure que'ts ases volen. Deym això perque aqueys escriptors tenen pit per dir que sa partida de vagues qu'acaben d'esclatar i de fracasar dins casi tota Espanya, no son revolucionaries, no tenen caràcter revolucionari ni tenen res de polítiques, sino que just son estats «actes de solidaritat», de «companyonisme», ab sos obrers de Bilbao. ¡Se'n necessita molta de «frescura» per sortirnos ab aqueixes neus! ¿Vol dir ses seuvatjades de Saragossa, Valencia, Cullera, Alcira, Careagent, Xativa, Silla, Alberic, Catarroja, Gandia, ab aquelles destruccions de vies-fèrrees, ponts, i fils des telegraf, ab aquells incendis i assassinats; vol dir es compiot revolucionari descubert a Barcelona, ramificat per casi tota Espanya; tót axò no t'è cap caràcter polític ni revolucionari? son just actes de solidaritat ab sos obrers «vaguistes» de Bilbao? ¡O escriptors de s'«Obrer Balear»! si es vostros lectors habituals se mamen es dit, no cregueu que'ts altres, es qui no son socialistes «inconscients», també'l se mamin! ¡O companys! no negueu s'evidencia. Es més clar que sa llum, tota Espanya hu ha vist massa clar, que totes aqueixes «vagues» qu'acaben de moure's socialistes dins casi tota Espanya, no foren més que moviments ubertament, descaradament revolucionaris.

XII

¡O voltros de «Sa Defensa» de Sineu!

¿Com es qu'anau tan lluny d'osques, sense cap ni sentener? ¿An-e quin sant vos encomanàreu per endressar, disapte passat, «un mot an En Revenjoli»? Se veu a la llejo que no vos encomanàreu a cap sant, sino que vos deixàreu dur de sa passió política, que vos ha fet perdre's *Kirie eleyson*. Parlau de s'«autoritat d'En Revenjoli», i la califica de «digníssima» (¡tantes de gracies p'és compliment!); pero no la vos escoltau gens gens, i tornau a ses meteixes d'insultar i ofendre públicament el Rt. Sr. Econom de Sineu. I sa vostra ceguera arriba a s'estrem de voler justificar es vostros atacs, insults, ofenses i vituperis contra s'Autoritat Esglesiástica de Sineu, dient que en «parlàveu baix des punt de vista purament polític». ¡I tan tapats anau que no veys que ni «baix» de tal «punt de vista», poreu voltros insultar, ofendre ni infamar es Cap de l'Esglesia, posat de Deu per retgir aqueixa parroquia, per dirigirvos, fentvos de Pare, Mestre i Pastor, cap al cel? ¿Com no hu veys qu'això es sa cosa més desbaratada, més irracional, pretenir porer insultar i dir ses mil infamies a s'Autoritat Esglesiástica ab escusa estúpida i desenfreida de que hu feys «baix des punt de vista purament polític»? ¡Ja vos valdrá de poc tal escusa devant es Tribunal de Deu!

I seguíu fent de fíys malcriats i deixats de la mà de Deu acusant públicament es vostro Pare, es vostro Mestre, es vostro Pastor, lo Rt Econom, d'estar afiliat a un des Partits de Sineu, i de que «seu a sa cadira», «deixant i «consentint», que «s escándol», «sa calumnia i s'injuría» fassen de ses seues per dins la vila, i «que's poble fassa flama-da», «que venga», «un nou diluvi», «que surti aquell satànic paperot, monstro de brutor», «Mestre Tomeu Ciri». Voltros jo escriptors de *Sa Defensa* vos teniu per bons catolics; pero ab ses obres no vos hi demostrau gayre; feys tot lo

contrari de lo que mana el Papa, que, anys enrera an es catolics que's permatien censurar i combatre es seus Superiors Esglesiásticos, les va dir que pe-caven fent això, que no hu porien fer; i que, si tenien res que dir d'ells, qu'acudissen a la Santa Seu, an es Superiors d'aquells Superiors, i les donassen conte de tot; i la Santa Seu ja hi posaria es remey que pertocás. De manera que voltros jo escriptors de *Sa Defensa* cada vegada que atacau, insultau i malfamau el Rt. Sr. Econom de Sineu, per més que com-e catolics vos figureu tocar ab un dit an el cel, no sou més qu'uns fíys rebel·los de l'Esglesia, uns trapitjadors de ses ordes del Papa; ni'l Papa respectau, sino que'l despreciau; i per això vos aplega aquell tremenda sentència del Bon Jesús, que va dir an ets Apostols: «*Qui vos desprecia a voltros, a mi me desprecia.*»

¡O malanats escriptors de *Sa Defensa*, tapats i cegats pe'sa passió política! Vol dir está en mans del Rt. Sr. Econom aturar «s'escándol», «sa calumnia», i «s'injuría», dins Sineu? De manera que, si «es poble fa flamada», i «hi vé un nou diluvi», es just perque'l Rt. Sr. Econom e-hu vol? ¿Vol dir, si ell volia, res d'això hi hauria? ¿De manera que tots es sineuers just fan lo que'l Rt. Sr. Econom vol? ¿Voltros també? ¿De manera que totes ses voluntats des vostro Partit no mouen un peu, ni peu, ni cama, ni bras ni llengo que'l Rt. Sr. Econom no'ls ho diga? ¡I teniu cara d'anar a retreure si'l digníssim Sr. Rector d'Inca, «quant se volia propagar sa brutor», dins aqueixa ciutat, «conseguí» «tayar ses comes an el dimoni»? I ¿perque hu conseguí aquell Rt. Sr. Rector? Perque la gent d'Inca, totes ses persones de cara i uys d'Inca, li feren costat. No feren com voltros i com es qui vos sostenen, que, en-lloc de fer costat an el Rt. Sr. Econom, li feys tota sa guerra que poreu; i, quant vé una Missió, es des vostro Partit mouen de fer balls indecents; i allà ont estaven desterrats es balls d'aferrats, un des caporals des vostro Partit restableix aquells balls de bordell. ¡I llavo teniu cara de dir que'l Rt. Sr. Econom «deixa» i «consent» que «s'escándol arrelí», dins Sineu i «que's poble fassa flama-da i que vengui un nou diluvi!» ¿Que'l Rt. Sr. Econom deixá que «sortís aquell satànic paperot», *Mestre Tomeu Ciri*? El Rt. Sr. Econom va fer tot quant poria per aturar tal periódic; pero no hu conseguí perque hi havia gent massa ofesa i botxinetajada p'és vostro Partit. Les n'havieu fetes massa dins es poble i demunt es papers públics: no vos aturàveu de petxucarlos. Per tornarvos es jornal, per defensarse de ses vostres ungles i mordales, sortí aquell «paperot». Tothom se'n pot queixar i condemnarlo, fora voltros que'l provocàreu; voltros en fóreu es primers responsables. Quant deym *voltros*, volem dir es caporals des vostro Partit.

I ¿perque era «satànic», i «monstro de brutor» aquell «paperot»? Ah! perque s'atreví a signarvos ab so dit, perque vos va tocar es cuyro. De manero que voltros poreu atacar seuvatjement es Cap de l'Esglesia de Sineu i posarlo com un pedás brut, i no deixarli part sana; i ab tot això no deixau d'esser uns santets en vida, i es nostro periódic un model i un miray de periódics decentes; pero si llavó surt *Mestre Tomeu Ciri*, i se permet dirvosne quatre de fresques, ja es un «satànic paperot, monstro de brutor» «asquerós», «pudent», «oyós», «infer-

nal», «que mereix cremar i ventar ses cendres». I tot perque vos pitjá 's tascó a voltros; si l'hagués pitjat an el Rt. Sr. Econom, seria estat es primer periódic del mon.

I lo bo es jo escriptors de *Sa Defensa*! es cárrec gravíssim que feys an En Revenjoli perque no va tenir «un mot per voltros» ni «una parauleta de consol» quant *Mestre Tomeu Ciri* vos feya ballar s'encenay. ¡O angelets de Deu! ¿i com no piulàreu? ¿com no acudireu an En Revenjoli a demanarli un «mot» «una parauleta de consol»? ¡E-hu sabia tal volta En Revenjoli que sortís *Mestre Tomeu Ciri*? Qui hu'diga, ment tan alt com es! Com, idó, li havia d'ocórrer an En Revenjoli dirvos cap «mot» ni cap «parauleta de consol», si no sabia que vos véssiu tan estrets i mal a pler? En Revenjoli está sempre dispost a sortir en defensa de l'Esglesia i de «ses persones esglesiásticas» que's vegem injustament combatudes. ¡E-hu sou voltros «persones esglesiásticas» jo escriptors de *Sa Defensa*? No hu poreu creure que hu sigueu. Si hu fósseu, no tractaríeu el Rt. Sr. Econom de Sineu; no l'insultaríeu, no'l combatrieu a foc i a sanc, així com e-hu feys. ¿Com, idó, no vos presentàreu an En Revenjoli a demanarli ajuda, com *Mestre Tomeu Ciri* vos feya ses pessigoyes tan endins?... Finalment jo escriptors de *Sa Defensa* vos hem de dir que noltros mos enterram de ses coses de Sineu, no just p'és Sineuers, sino per altres persones esternes, pero que hi han passades temporades, i qu'han tractades ben de aprop ses consciencies, i qu'en saben bé la prima de sa vida de Sineu de part de dins, i que no tenen altre passió que's zel de sa gloria de Deu i de sa salvació de ses ànimes. ¡Així se documenta En Revenjoli de ses coses de Sineu.

XIII

«El Ideal» capturat

Dissapte es paper republicá de Ciutat va tenir un soscayre an es Govern Civil. Trobaren allà que deya unes cotoses que no porien anar ni ab rodes, i les hi tatxaren, i es periódic no pogué sortir. ¿Que hem de dir que mos n'alegram de tal soscayre? No diríem ver, si hu dèyem. De lo que mos alegraríem ferm seria que deixás d'esser lo que's desgraciadament: un marxando anti-clerical. Deu li do coneixement! ¡Amèn!

XIV

Una fulla carabassenquísima

E-hu es ferm ferm sa qu'han repartida es republicanetxos de Sóller des títol *El Clericalisme*. Com es mesquins están fets uns Neros, que s'aboardarien a un puat i fins a un muyat de bast, perque lo de s'escola layca fa aygo a les totes, i tot les va a la biorxa,—se vengen de tot això escampant fuyes plenes de «carabassencades» contra sa Relligió, pretenint donar a entendre es grans covarts, es grans hipocrites, que no peguen a sa Relligió, sino an es «Clericalisme». Son moltes ses «carabassencades» qu'anteferren aqueys aliardos de republicanetxos de Sóller. Los posarem en solfa ses principals:

Carabassencada 1.^a

«Es clericalisme», diuen es grans embàlits, ha privat es geni i sa ciencia d'anar més enllá des missal.—¡Quina mentidassa! ¿Quant ni aont es «clericalisme» ha fet res may d'això? ¿No conta l'Esglesia actualment, no lia con-

tat sempre ab milenars de sabis en tots es rams de sa Ciencia, qu'han enriquida i exaltada s'humanitat ab sos seus coneixements i descubriments, volant tan amunt com may han pogut volar es sabis no-catolics? ¿Qui, en no esser un republicanetxo, deixat completament de sa mà de Deu, tendrà cara per sostenir que's sabis catolics, causa sa seua fe, son inferiors com-e sabis an es no-catolics? ¿Quant s'irreligió es estada una penyora de ciencia? May; no es estada may més qu'una taca, un afo-llament.

Carabassencada 2.^a

«Totes quantes de passes ha donades s'intel·ligencia europea, les ha donades a pesar» des Clericalisme.—¡Quina altra mentidassa! ¡Quina altra barbaridat! Veyam jo republicanetxos de Sóller, citaume'n una que's una de «passa», no de cranc, sino cap envant, que «haja donada s'intel·ligencia europea», que's «clericalisme», que l'Esglesia tractás d'aturar! ¡Vaja grans capsclosos de republicanetxos de Sóller, citaume'n una de «passa» d'aquestes.

Carabassencada 3.^a

«Es clericalisme» (l'Esglesia) ha fet assotar Prineli per haver dit que'ts estels caurien.—Veyam esplicauvos una mica més, jo republicanetxos! ¿Aont va esser qu'assotaren aqueix Prineli? ¿Qui'l feu assotar? I sobre tot ¿qui era aqueix Prineli? L'hem cercat dins un «Diccionari, enciclopèdic de més de «vint toms», dins dues «Histories de l'Esglesia», una de «setze toms» en fol i l'altra de «coranta toms»; i en lloc l'hem pogut aglapir ni afinar. Vaja, donaumosne ses fites una mica més clares d'aqueix Prineli jo republicanetxos capgrinosos de Sóller! si voleu que'n discutiguem.

Carabassencada 4.^a

«Es clericalisme», (l'Esglesia) «va aplicar set vegades es turment a Campanella per haver afirmat que's nombre de mon; era infinit, entreveient es secret de sa nació».—Veyam jo republicanetxos! aont va esser que l'Esglesia va fer res d'això a Fr. Campanella? Fr. Campanella era de Calabria, nat l'any 1568 i mort l'any 1639. Era un talent extraordinari pe'ses Ciencies, pe'sa Filosofia, de més talla que Bacon de Verulamí i que Descartes; pero sa seua imaginació desenfrenada sovint li embuyava s'enteniment, i sa seua falta de seny el duya a estrems punibles, que de vegades li foren fatals. Inimic d'ets excessos d'ets escolásticos i des Renexement, encara que respectant St. Tomás, inimic d'Aristótil i enamorat de Plató, proclamant es mètode *experimental* com-e fonament i punt de partida de sa Ciencia, se passá p'és cap de fundar una filosofia nova, que en es fondo es sa de St. Tomás pero desplegada i modificada per idees propies, originals, i per altres preses de Pitàgoras, Plató, Aristótil Zenon, Empedocles, Albert Magne alguns místics cristians i filosofos arábics i jueus. Deya que l'univers tenia ànima i vida intel·lectiva; i que's sens brassos eren ses forses expansives de sa naturalesa, i es seus uys eren ets estels, i sa seua llengo era sa claror qu'aqueys deixen anar, ab sa qual eils se commiquen ses seues idees i sentiments. En s'orde relligiós i social sostenia 's governu de s'humanitat per Jesucrist, es a dir, sa *monarquia universal del Messies*, que'l Papa havia de retgir com-e Vicari de Crist, i per lo meteix totes ses coses, fins es Poders Civils, havien d'esser súbdits del Papa, fins en ses coses civils i temporals. Dins una obra seua, *Ciutat des Sol*, doná una semblansa de lo que, segons ell, havia d'esser sa societat, presentant aquella *ciutat* ab una organisió *comunista*. Allá tot era de tots: bens, educació, dones, feyna, menjar, tot estava subjecte a sa voluntat i direcció des funcionaris públics, essentne es Cap suprem es *gran Metafísic*. També va escriure de política i d'administració pública, i a 's mig d'idees estranyes i desbaratades, en va sostenir de molt lluminoses i molt superiors a totes ses des seu temps. Com a-les-hores Espanya posseia 's reyne de Nàpols i per lo meteix Calabria, Fra Campanella era súbdit espanyol, i l'acusarem d'haver tramada i dirigida una conspiració

